

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: G. A. Abendanon, F. A. Bodenheim, D. de Iongh Wz.,
A. C. A. Plasschaert, C. E. van der Stok, J. F. C. Wrede.Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de
vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruit-
betaling f3,— per jaar.De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan
het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in
het eerstkomend nummer worden opgenomen.Het adres voor redactie en administratie is: Bin-
nenwatersloot 33.Memorie van Toelichting bij de Wetswijzigingen
in de Wet der Sociëteit „Phoenix”
door G. D. Jordens.

De aanleiding tot deze wetswijzigingen zijn de misstanden, die onder het bedienend personeel onzer Sociëteit heerschen. Zij hebben dan ook niet anders ten doel, dan deze te verbeteren, de eerste overgang te vormen tot een menschwaardig bestaan.

In art. 5, Hoofdstuk III, heb ik „de orde” en „de eer” geschrapt, 't eerste omdat in art. 17, Hoofdstuk XI, 't zelfde reeds beter uitgewerkt staat en 't tweede omdat 't een volkomen zinledige term is. Daarentegen heb ik er „de reglementen” ingevoerd om daar den nadruk op te leggen, dat ze uitgevoerd zullen worden.

Het schrappen van sub c, in art. 8, heeft ten doel het lot der bedienden niet in handen van een enkel persoon te geven; maar in handen van de algemeene vergadering, waar het ongetwijfeld veiliger is. Dat is trouwens een der hoofdbeginselen dezer wetswijzigingen, n.l. openbaarheid.

De verhoogde kosten, die het gevolg zullen zijn van de uitvoering van Hoofdstuk XII, „Van den kastelein en de bedienden”, worden voor een deel bestreden uit de nettowinst voor de verbouwing, die in de laatste jaren steeds boven de f4000,— was en voor een deel uit de verhoogde contributiën, terwijl het overwerk geheel bestreden kan worden uit de f0,40, die ieder lid per uur zal betalen als hij laat overwerken.

Hoofdstuk XII, art. 2, kent den bedienden een werkdag van 8 uren toe, een werktijd, die zijnde het ideaal der arbeiders en hebbende in de praktijk de beste resultaten gegeven, het ons een genot moet zijn aan onze arbeiders te geven. Bovendien is de Sociëteit normaal ongeveer 16 uren open en dus met 2 ploegen werkend heel gemakkelijk een goede regeling te treffen.

't Minimum-loon van f10,— is nog niet fraai; maar een verbetering in de goede richting. Mijn hoop is dat de toenemende bloei spoedig tot hooger minimum kan voeren.

De 42 uren overwerk in 4 weken, zijn zoo berekend, dat er hoogstens met 2 ploegen 2 weken van de vier, 6 uur per dag overgewerkt kan worden.

Dit is voor bijzondere gevallen ruim voldoende, echter voor verbetering vatbaar.

Dat jongens van 16 jaar minder overwerk mogen verrichten, behoeft natuurlijk niet nader te worden toegelicht, evenmin als de bepaling omtrent de vrije dag.

De artt. 7 en 8 geven den bedienden ook eenig recht van meespreken over hun eigen zaken en zijn gemakkelijk ter voorkoming van bekibbeling op hun rechten.

Wat ik hier heb uitgewerkt is niet meer dan een begin. 't Bereikt dat de bedienden 't tenminste beter zullen hebben; maar dat moet voor hen, die aan de tot stand koming er van hebben medegewerkt wel een heerlijke gedachte zijn, dat zij er eenige menschen, die voor hun plezier werkten, een voortdurend genot hebben gegeven.

Er is echter vooral op 't gebied van het loon nog heel veel te verbeteren. Dit laat ik echter aan de jongeren. Dat zij, zoowel als ik, mogen slagen in ons heerlijk werk is mijn innige wensch.

G. D. JORDENS.

Globale berekening der kosten en hun
bestrijding.

De tegenwoordige kosten zijn:

voor: Koos	f 572,—	per jaar.
Tinus	” 572,—	” ”
Hendrik	” 520,—	” ”
Frans	” 468,—	” ”
Jan	” 520,—	” ”
Willem	” 416,—	” ”
Johan	” 364,—	” ”
Jantje	” 338,—	” ”
Dorus	” 130,—	” ”
Piet	” 130,—	” ”
Huisknecht Willem	” 416,—	” ”

Gezamenlijk f 4446,— per jaar.

Het gemiddelde loon nu met fooien samen te verrekenen
als toekomstig loon:

Koos	f 15,—	per week.	} f $\frac{114}{9}$ = 12,67
Tinus	” 15,—	” ”	
Hendrik	” 14,—	” ”	
Frans	” 13,—	” ”	
Jan	” 14,—	” ”	
Willem	” 12,—	” ”	
Johan	” 11,—	” ”	
Jantje	” 10,—	” ”	
Willem	” 10,—	” ”	

Te zamen f 114,— per week.

Dit is ruim berekend. Jantje heeft f 6,50 per week + f 100,— per jaar fooi; is op f 10,— het minimum evenals Willem, huisknecht, die f 8,— en geen fooien.

Rekenen wij 1 knecht voor 't buffet meer en 4 in de zaal dan wordt dit gezamenlijk 14. Dit aantal is zeker voldoende. Wij komen dan op f 176,40 reken f 180,— per week voor allen betaald.

Geeft in 't jaar $52 \times 180 = f 9360,—$ dus met nu f 5000,— verschil ongeveer. Ook dit is ruim berekend. Betaalt ieder der leden f 5,— meer per jaar zoo geeft dit

475 \times 5 f 2375,—Rekenen wij nog voor risico van
onberekende posten „ 1000,—

dan blijft f 1375,—

te innen en dus f 3625,— uit netto winst of uit minder
afschrijving of uit beide te halen.Voor 't overwerk hebben wij dan als 4 man 1 uur over-
werken: $4 \times 28 = f 1,12$ en stel 3 nabijvers: $3 \times f 0,40 = f 1,20.$ Een kleine vergoeding dus voor de kroeg voor gasverbruik
enz.

De Open Brief van G. D. Jordens.

Het spijt mij dat Jordens zijn stuk in het Weekblad heeft doen afdrukken, voor dat hij gepoogd had ze door het kroegbestuur te doen overnemen. Vooreerst geloof ik, dat hij daardoor meer bereikt had, doch deze manier van handelen heeft nog grooter nadeel. Door de publicatie zal hij ontevredenheid wekken bij de bedienden der S. P. en wanneer hij eenigszins ook maar op de hoogte is van personen en toestanden, dan weet hij, dat zijn wenschen op zijn hoogst voor een zeer klein gedeelte vervuld zullen kunnen worden.

Hij spant dus de verwachtingen te hoog.

Een groote fout vind ik het dus in hem, dat hij de verbitterende openbare behandeling van een dergelijke zaak niet heeft trachten te vermijden. Bovendien kan ik mij niet begrijpen, dat Jordens absoluut geen waarde zou hechten aan een wisseling van gedachten over de wetwijzingen met het kroegbestuur, dat met den toestand waarschijnlijk wel meer vertrouwd zal wezen, dan Jordens. Was het onmogelijk gebleken met het kroegbestuur tot overeenstemming te komen, dan was m. i. pas de tijd gekomen voor publicatie. Dit over de wijze van behandelen der zaak. Jordens heeft nu eenmaal de voorkeur gegeven aan een effect makende wijze, zooals ook het eerste gedeelte van zijn brief toont.

De werkuren, die Jordens opgeeft, kan hij alleen van de bedienden hebben, dus van een partijdigen kant. Hij verget bij elke dag 1½ uur schafttijd. Hij neemt bovendien vrijwel de drukste dagen, in de laatste jaren. Deze alleen te noemen en te verzwijgen, dat de bedienden zomers groote vakantie hebben met vol tractement, dat zij in de maanden voor het examen en in de Kerst- en Paaschvacantie een zeer slappe dienst hebben, getuigen voor Jordens ééuzijdigheid.

De frazes over de rechten der bedienden in vergelijking met tafels en stoelen zijn weer alleen berekend op effect. Jordens kon weten dat er een apart bedienden-reglement bestaat. Hij kent dit niet en dit moest voor hem reden genoeg wezen om niet over de rechten der bedienden te praten. Met zijn eisch om dit bedienden-reglement te laten goedkeuren door de algemeene vergadering kan ik mij echter volmaakt vereenigen; ook ik vind deze controle van de leden op het lot der bedienden hoog noodig. Meerdere directe macht van de leden over de bedienden acht ik echter nadeelig. In een groote zaak zooals de S. P., moet het dagelijksch bestuur gaan door zoo min mogelijk handen. De algemeene regels dienen gegeven te worden door de massa. Om die trage massa, die niet oordeelen kan over geschilpunten tusschen bestuur en bedienden daarover te laten beslissen lijkt mij verderfelijik. Macht moet er voor den geregelden gang onzer Societeit wezen en Anarchie zou haar in een minimum van tijd naar den kelder helpen.

De 2 laatste artikels van het hoofdstuk op de bedienden zijn dunkt mij onzin.

De raadgevende stem zal ondershands toch wel ingewonnen worden en zal in de praktijk op de algemeene vergadering niets waard zijn.

Dat een wijziging in dit hoofdstuk door de bedienden moet goedgekeurd worden zou een allergekste verhouding geven en tevens geen praktisch nut hebben. De meerderheid der leden die de wijziging goedkeurt, zou tevens de bedienden, die er tegen waren ontslaan.

Door de welwillendheid der redactie ben ik in staat geweest ook de memorie van toelichting van Jordens te kunnen inzien.

De verhoogde kosten wil hij dekken a. uit de winst; b. uit f 5 contributie-verhoging; c. uit de f 0,40, die elk lid per uur moet betalen als hij laat overwerken.

Mij dunkt, dat de winst bij de veel zwaardere exploitatie na de verbouwing zeer onbepaald is en wij daarvoor minstens het 1e exploitatiejaar moeten afwachten.

Ik begrijp niet van Jordens hoe van hem contributie verhoging kan uitgaan. Contributie is het lamste wat je kunt hebben. Door contributieverhoging komt er betrekkelijk weinig in kas en het vermindert het aantal leden.

De vermeerdering van inkomsten zou hierdoor dus nihil zijn.

Het sub c genoemde lijkt mij geheel en al onpraktisch. Ik geloof dat Bühler in zijn vuistje zou lachen. Het zou ongeveer neerkomen op vroege sluiting van de societeit, enorme vermindering van inkomsten en achteruitgang dienstengevolge van den toestand der bedienden.

Het eenige beschikbare fonds is dus m. i. het sub a

genoemde. Wanneer dit zich blijft handhaven, dan kan daaruit geput worden voor verbetering.

Men moet niet vergeten dat onze bedienden het veel beter hebben dan de bedienden bij soortgelijke inrichtingen als de S. P. Nu is het waar, dat men zich niet moet spiegelen aan het slechte, doch men hoede zich eveneens voor beginselrijerij, waardoor men in eens veel bederven kan.

Het welzijn der bedienden gaat hand in hand met den bloei der S. P.

De groote moeilijkheid bij de regeling der diensturen is dat men steeds klaar moet staan voor een plotseling groot kroegbezoek. Waar het eene uur de bedienden hard werken, loopen zij het andere uur leeg. Een 8-urige werkdag heeft hier dus niet denzelfden zin als b. v. bij fabrieksarbeiders.

Waar wij naar trachten kunnen is door een doelmatig vrijaf geven in de uren met weinig kroegbezoek de diensttijd te doen verminderen.

Over de berekening der kosten door Jordens wil ik zwijgen, daar ik er evenmin iets van af weet als hij. Wat Jordens doet is er in het wilde een slag naar slaan en ware beter achterwege gebleven.

X.

Den WelEd. Heer WREDE.

WelEd. Heer.

In antwoord op uw vraag aan mij gericht op blz. 102 van uw Weekblad, moge het volgende dienen:

De wijsbegeerte zoekt naar de verklaring van de eerste beginselen van alles wat de mensch weet.

Wij beginnen met het bijzondere te onderzoeken en brengen dit terug tot het algemeene, wij beginnen met het eindige en brengen dit terug tot het oneindige, met het tijdelijke en verklaren dit uit het eeuwige enz.

Dit geschiedt eerst op een bepaald gebied van natuur of kennis, maar strekt zich langzamerhand uit tot de eerste oorzaken van alles.

Vandaar dat de wijsbegeerte, als wij op den tijd van haar ontstaan letten, na de andere wetenschappen komt, en daarom metaphysica genoemd wordt.

Uiteraard echter, d. i. volgens haar karakter, gaat zij aan alle wetenschappen vooraf. Want iedereen zal begrijpen, dat men ten slotte al het eindige uit het oneindige en niet omgekeerd moet verklaren.

Wie nu dat oneindige eeuwige enz. niet erkent, loochent de wijsbegeerte.

Waartoe die wijsbegeerte dient zal thans duidelijk zijn. Zooals de heer Pannekoek zeer terecht zegt, ligt het in de natuur van onze geest al het begrensde uit het onbegrensde, al het eindige uit het oneindige te verklaren.

Zoedoende dient de wijsbegeerte om aan een ingeschapen behoefte van den menschelijken geest te voldoen.

Bij het volk openbaart zich dit streven als godsdienst, bij den denker als wijsbegeerte. Godsdienst namelijk is volkswijsbegeerte.

De dichter de Musset heeft dit uitgedrukt als ik zeide: „Malgré moi, l'infini me tourmente”.

De kerkvader Augustinus aldus: „mijn hart was onrustig in mij, totdat het ruste vond in u”.

En de wereldgeschiedenis leert het met het voorbeeld van geheele tijdperken, dat waar het geloof aan het onbepaalde (absolute) verdwenen is, onrust, gejaagdheid en voortdurend gejammer de menschheid als booze geesten vervolgen en hun levenslust vergallen.

Wie gelooft dat alles voorbij gaat, zooals Heracliet, ziet in het leven niets dan jammer en ellende; wie aan het onveranderlijke gelooft onder welke vormen ook, gaat altijd getroost dikwerf blijmoedig zijn levensweg.

Daarvoor kan ons de wijsbegeerte dienen.

Van onze wereldbeschouwing hangt onze levensbeschouwing en daarvan voor 99% ons levensgeluk af.

Hoogachtend,

Uw. Dw.
W. MELJER.

NASCHRIFT: In mijn laatste stukje over Wijsbegeerte en Socialisme, had ik geschreven dat de scientia intuitiva van Spinoza het middel was om den hooger en samenhang der dingen te doorzien. Deze scientia intuitiva is eigenlijk de wijsbegeerte, het hoogste standpunt dat de mensch kan innemen van waar uit hij als van een bergtop het geheel zijner kennis kan overzien. Ik ben zoo vrij er hier even op terug

te komen, aangezien in bovengenoemd opstel, bij vergissing „scientia instinctiva” is afgedrukt, wat m. i. juist het tegenovergestelde uitdrukt, en door Spinoza imaginatie zou genoemd zijn.

Antwoord aan den heer W. MEYER.

De heer Meyer heeft in het vorige nr. uiteengezet, dat hij alle recht had om tegen Ferri's uiteenzettingen op te komen, omdat deze algemeene wijsgeerige beginselen aanvoerde, die de heer Meyer onjuist achtte. De socialistische beschouwingen zelve konden hem minder schelen. Men kan hieruit het optreden van den heer Meyer begrijpelijk achten, doch we moeten er bij opmerken, dat men onze wijsgeerige beginselen alleen verstaan kan, als men over wat kennis van het socialisme, theorie en feiten, beschikt; en daarin schiet de heer Meyer, blijkens zijn stukje, geheel te kort. Ondanks 's heeren Meyers verachting voor feiten, zijn het de ervaren, natuurkundig onderzochte en in samenhang gebrachte feiten, welke onze wetenschap vormen — die steeds de basis voor ruimere, wijsgeerige beginselen leveren. De heer Meyer wil die halen uit ons zelf. Dan krijgt men een kennis van den mensch, in 't bijzonder zijn geestelijk zijn, zooals hij zich verbeeldt dat hij is; een kennis die er tevens aanspraak op maakt de kennis van de menselijke natuur te zijn. Doch een studie van de menschen, objectief, zooals ze waren en handelden in de geschiedenis, toont ons dat de menselijke natuur, de inhoud ook van zijn bewustzijn aan voortdurende veranderingen onderworpen was. Aan de kennis, die uit deze studie verworven is, hebben we voldoende om aan de maatschappelijke vervormingen te werken, die wij noodig achten; de illusies, die deze of gene filosoof uit eigen studie van zich zelf gehaald heeft, kunnen ons daarbij bitter weinig helpen of hinderen.

Een vorige maal heb ik reeds dezelfde in andere vorm te kennen gegeven; wat toen gezegd werd over de relativiteit en vergankelijkheid van alle filosofische denkbeelden, wordt door den heer Meyer niet weerlegd; hij stelt er alleen tegenover dat hij Spinoza's leer als de ware beschouwt. Zoo is er tusschen ons niet verder te redeneeren, want het is nutteloos hetzelfde nog eens te zeggen. Ik zou het stelsel zelve kunnen gaan kritiseeren bv. de basis van zijn denkbeelden, vervat in den zin: het oneindige moeten we halen „uit ons zelf, omdat het in de rede ligt, en wat in de rede ligt, spreekt van zelf, en wat van zelf spreekt, is waar en werkelijk”. Doch ik hoop me nog eens grondiger dan tot nu toe met de leer van Spinoza bezig te kunnen houden; dan hoop ik den heer Meyer nog eens te ontmoeten op het terrein waar hij geheel en al thuis is, en dan hoop ik hem te toonen; dat socialisme zich de vrijheid mag veroorloven zich met zijn wijsbegeerte te bemoeien. Hoe dat voor die wijsbegeerte zal afloopen, durf ik niet te zeggen — naar de toepassing, die de heer Meyer er van maakt, zou men zeggen: niet te best; doch onze partijgenoot J. Stern huldigt de meening (zie zijn werkje *Die Philosophie Spinoza's*) dat de leer van Spinoza de echte ware basis van het Marxisme is. Ik mag dus geen voor-spelling wagen.

Inderdaad, naar hetgeen de heer Meyer in het midden brengt over socialisme, moet iemand, die deze uitingen voor een logisch uitvloeisel van het Spinozisme houdt, daarvan een diep treurigen indruk krijgen. Het maakt den indruk, alsof Spinoza een voortreffelijk bolwerk voor den bedreigden heiligen eigendom is. Aan de bourgeoisie aanbevolen, nu Kant zachtjes aan deze kwaliteit gaat verliezen!

Want welke woorden van wijsheid hooren wij door de moeder der wetenschappen, de wijsbegeerte verkondigen?

„In zooverre het (socialisme) een hervorming beoogt van de huishouding der maatschappij, (is ze) niets dan een ijdel droombeeld”.

„... nooit een dergelijke inrichting bouwen op een voorstelling van menschen, zooals wij die misschien wel eens zouden willen maken”.

„meenen ze nu nog door hun armzalige politieke inrichting eenige verandering te kunnen brengen in het wezen van den mensch...”

„Alleen wie 's menschen stoffelijke welvaart voor de eenige factor van zijn geluk houdt, alleen voor zulke is inderdaad de huishoudelijke inrichting onzer samenleving het vraagstuk bij uitnemendheid”.

Allemaal dezelfde platte burgermanswijsheid, datzelfde botte wanbegrip, die grove onkunde, die men bij kruideniers

en bourgeois-krantenschrijvers aantreft. Die bêtises, waarvoor ook de jongste student aan de P. S. medelijgend zijn schoulers ophaalt, worden ons hier voorgezet als het uitvloeisel, de toepassing van de wijsbegeerte, van de diepzinnige gedachten van Spinoza. Want: „Dit is de verhouding van de wijsbegeerten tot het socialisme” zegt de heer Meyer onmiddellijk na het tweede der aangehaalde proefjes. Het kost moeite, om bij het lezen van zoiets, harde woorden in de pen te houden; het doet onaangenaam aan iemand, voor wiens werken men een zeker respect voelde, zich zoo op één lijn te zien stellen, met betaalde klikschrijvers en advocaten van de kwade praktijken van het kapitalisme, en hem gedachteloos hun wanbegrippen te hooren napraten. Van der Goes heeft het al eens gezegd, dat sprekend over socialisme de grootste burgerlijke wijsheid tot dwaasheid wordt. Had de heer Meyer zich de moeite getroost, zich eerst eens met de socialistische theorie zelve op de hoogte te stellen — als die hem op zich zelf geen belang inboezemt, dan toch zeker wel, nu hij gehoord heeft dat ze een noodzakelijke voorwaarde is, om in te zien dat ze zeer veel met wijsbegeerte te maken heeft — dan had hij zich zeker voor zulke platheden te goed geacht. Hij heeft „alleen anderen willen waarschuwen, aan een dergelijke leer geloof te schenken.” Voelt hij niet, dat zulk een waarschuwing zonder eenige indruk moet blijven, als hij zoo duidelijk toont, niet op de hoogte te zijn?

Ik geloof hiermee van den heer Meyer afscheid te kunnen nemen; over socialisme kunnen we niet verder spreken, want daarmee is hij niet bekend; en om over wijsbegeerte werkelijk verder te komen, schijnt het noodig, dat we hem op zijn eigen terrein opzoeken. Daartoe hopen we later nog wel eens gelegenheid te vinden.

ANT. PANNEKOEK.

EEN POËTISCH PRAATJE, VAN GEEN DEMOCRAATJE.

Een vrouw die in het water springt,
En niets van zwemmen kan, verdrinkt.
Dit komt door d' orde aller dingen,
Door 's menschen handen niet te dwingen.
Zoo leert de wijze Spinoza,
In zijn zoo schoone Ethica.
En ik, W. Meyer, zeg 't 'm na.
Maar zoo die vrouw 't nu goed eens had,
Vrijwillig nam zij niet zoo'n bad.
Ra, ra, W. Meyer, hoe zit dat?

FR. B.

Onvergankelijke substantie.

Een ten halve vernummiede kwezel wordt doorgaans zoowat genegeerd, 't mensch is tevreden en hindert weinig. Intiem wordt niemand met haar, ternauwernood een soort-genoot.

Wat te doen echter als ze in je kamer komt over je schouder in je papieren loert; of komt klètsen, terwijl je zweet van werk? ... 'n Trap, zeg je ... maar 't is 'n vrouw, 'n wijf ...

„We hebbe honger, hèn-ger” ... wat gaat mij dat aan ... filosofie, Fi-lo-so-fie en Philosophie, dat alleen interesseert me ...

'n Man komt zich aangeven bij de politie omdat ie z'n muntgasmeter het opengebroken: z'n vrouw en z'n kinders jankten van gebrek. er gaat geen stof verloren.

Drie kinderen liggen te rotten in vuil (te Groningen, meneer), één is zacht gekrepeerd, 't het enkele uurtjes geduurd, ze hadden wel willen helpen, armenzorg, 't particulier initiatief; ... maar men moet 't huisgezin in stand houden, ouderliefde ... de cel der maatschappij. Ja ze hadden wel willen helpen. Helpen? waarom? de eeuwige Substantie, zei Spinoza.

'n Vrouw wordt opgehaald uit de gracht, bewusteloos. Toen ze bijkwam vloekte ze huilend: „konne ze me daar óok nog nie met rust laten” ... mij alleen interesseert de filo, de filosofie.

Wat zeg je; dacht je dat 't leven dáar was, bij die smarten, bij die worsteling, bij dat kelen en vertrappen van die althans wat ruimte en licht vragen om makkelijker te lijden, wat brood om niet te gauw te gaan.

D'r is 'n brug in Londen, de Brug der Zuchten, daar staat 'n politieagent om de vrouwen te beletten zich te verdrinken — ik hou alleen van filosofie... de onveranderlijke orde der dingen -- dan komen vrouwen, vriendinnen van die andere en trachten den agent an de praat te krijgen, af te leiden; onderwijl gaan er smalle kringen zich verwijden, verdwijnen, en dan stijgen er bellen op, die ook weer ophouden te stijgen.

Waarschijnlijk zal de heer Meijer van bovenstaand niets begrijpen; hij zal 'n paar woorden hooren, die hij minder netjes, onfatsoenlijk vindt, hij zal zich zeker wel ervan bewust worden dat hij veel te oud en te wijs en zoo veel te fatsoenlijk is om hierop te antwoorden, ik bedoel te repliceren, de blanke man.

Hij zal 't wel goed hebben.

TH. V. D. WAERDEN.

Den Heer TH. V. D. WAERDEN.

Het ruilen der waren, zooals dit tegenwoordig op de markt geschiedt is te ingewikkeld. Om de juiste verhouding van de invloeden die de waarde bepalen te kunnen ontleden. Daartoe is noodig, dat we teruggaan tot de periode van enkelvoudige ruil van gebruiksding tegen gebruiksding. Dezen enkelvoudigen ruil treffen we aan bij de maatschappij in oer-staat, zooals die nog wel bestaat bij minder ontwikkelde volken. Daar worden de dingen geruild op de volgende eenvoudige wijze: A. heeft een lans noodig, zijn buurman B. kan er een missen, en stemt toe er eene te ruilen tegen een koe van A, waarom? omdat hij weet, dat die koe in eene bij hun bestaande behoefte zal voorzien. Hier bestaat m.i. alleen de eigenschap der geruide dingen om zoowel bij den een als bij den ander in een bepaalde behoefte te voorzien gemeenschappelijk. Nu is de ruil met de beschaving erg gecompliceerd geworden, maar zou dan ten laatste die gemeenschappelijke eigenschap zoo geheel en al verdwenen zijn, dat daarmee absoluut geen rekening moet gehouden worden bij het bepalen van de ruilwaarde?

Dat het moeilijk is om in het gelijktijdig bevredigen van 2 geheel verschillende behoeften een concrete maatstaf te vinden voor de vergelijking der waarde geef ik toe; maar is dan die onpersoonlijke arbeid uitgedrukt in uren zoo tastbaar duidelijk?

De Durchschnitt-arbeid moet volgens Marx nuttig zijn besteed en in de 2e plaats „moet afgezien worden van het technisch individueel verschillende in bijzonderen arbeid”.

Volgens u, heeft de heer A. dit geheel of gedeeltelijk verzwegen. Het spijt mij wel dit beslist te moeten ontkennen. Al heb ik persoonlijk das Kapital niet bestudeerd Kautsky geeft in zijn boek de theoriën van Marx zeer voldoende weer. Ik ben er van overtuigd, dat de heer A. eene objectieve uiteenzetting van de waarde-theorie heeft gegeven. Ook ik houd er van dat eene bestrijding zich door „motiveering van kwajongensreplik onderscheidt”. Dat? had ik liever gemotiveerd gezien.

Vervolgens doet u het voorkomen, alsof de katholiekschrijver eerst de leer als zoodanig niet aangevallen had, maar zich bewust van zijn onmacht geworpen had op het poneeren van voorbeelden om daaruit de onjuistheid van de theorie te distilleeren. Neen mijnheer v. d. Waerden. De heer A. heeft eerst aangetoond en mijns inziens zeer voldoende hoe weinig steekhoudend de bewijzen, voor de stellingen zijn, waarop Marx zijn waarde-theorie baseert. Om dit nog sterker in 't oog te doen loopen gebruikt hij de volgende voorbeelden, die dan tevens de onhoudbaarheid in de praktijk moeten aantoonen.

1°. Het voorbeeld van het ontdekken van eene kostbare mijn.

De heer A. zegt, dat door het ontdekken daarvan, waarde ontstaat en terecht. Al wasschen niet alleen tienduizenden neen millioenen arbeiders het erts, dat doet niets af aan het feit, dat het vinden iemand in het bezit heeft gesteld van iets dat ruilwaarde bezit.

Natuurlijk zal de mijn, vóór de ontginning niet zooveel waard zijn als het goud, dat gereinigd en al daaruit aan den man kan worden gebracht; maar alleen het vinden schept voor hem arbeidsloon eene bepaalde waarde. Ik geloof eigenlijk dat u zich vergist heeft, en bedoeld heeft goudzoekers; maar dan zeg ik, dat die duizende goudzoekers en boorders tijdens hun zoeken nutteloozen arbeid verrichten (hoe weinigen toch vinden het El Dorado) en dat hun werken dus in geen deele invloed mag uitoefenen in den „nuttig besteedden maatschappijken arbeid”.)

Schaarsch — en zeldzaam — zijn te doen overeenkomen met vermeerdering van vinders-arbeid is wel vergezocht, maar niet minder onjuist. Een klein voorbeeldje zal dit wel duidelijk doen worden. Stel een boek is op enkele exemplaren na uitverkocht en zal binnen een geruimen tijd niet herdrukt worden. Iemand heeft erge behoefte aan zoo'n boek; zou hij dan niet graag het dubbele van den prijs willen geven, als hij zich anders niet in de gelegenheid zag een exemplaar machtig te worden? Wat is hier die grootere arbeid?

De oogst van het eene jaar of het andere verschilt enorm, ondanks dat de arbeid bij zaaien en maaien dezelfde is geweest? Het gevolg hiervan is stijging of daling der prijzen. Hoe moet dit dan verklaard worden?

Het voorbeeld van het onbewoonde eiland dient alleen om aan te toonen, dat menschelijke arbeid niet alléén in staat is ruilwaarde te scheppen, maar dat bovendien aanwezig van bevolking b.v. het zijne daartoe kan bijdragen, m. a. w. dat schaarschte, in verband met nut natuurlijk, zonder meer meewerkt op de ruilwaarde.

Wat het voorbeeld van het kleed aangaat, ik stem u volgaarne toe, dat ook ik dat erg onduidelijk vindt, en eigenlijk niks snap van de bedoeling daarvan. Ook het kachel voorbeeld acht ik hier absoluut niet op zijn plaats, maar dat Aengenent uit dit voorbeeld de conclusie trekt dat: de gebruikswaarde eener waar een belangrijk element is bij de bepaling der ruilwaarde is overdreven. Vlak voor het bewuste voorbeeld staan verschillende andere waarop deze conclusie direct terugslaat.

(Wordt vervolgd).

J. J. C. WILLEKENS.

Delftsche Studenten Amateur Photografen-Vereeniging.

Het doet ons aliijd goed als een studenten-vereeniging, die jarenlang niets van zich laat hooren, plotseling uit zijn winterslaap opstaat, en toont: wat zij is, wat zij geven kan. Zoo werden we Vrijdagmorgen verrast door eene invitatie van de Delftsche studenten amateur fotografen-vereeniging.

De tentoonstelling overtrof werkelijk alle verwachtingen. De photo's van den heer Kreunen die de eerste prijs behaalde zijn technisch volmaakt, en getuigen van een talentvolle smaak. De 2e prijs werd uitgereikt aan den heer Roskopf. Onder zijn collectie waren enkele reproducties die werkelijk meer op etsen dan op photographiën leken. Alle hulde en lof aan hen, die meegewerkt hebben ons van al dat moois te laten genieten.

D. S. V. V. — D. F. C.

Beide clubs nog ongeslagen zouden elkaar Zondag jl. ontmoeten voor het kampioenschap der 2e klasse.

Het was de 1e match na de vacantie dus was het elftal ongeoeffend. Daarbij waren er 2 zieke menschen te vervangen, Drossaers en Vos, dus stonden onze kansen tegen het geheel volledige en goedgeoefende D. F. C. lang niet best. Regen en vorst hadden het Dordtsche veld echter in zoo'n toestand gebracht dat toen we op het terrein kwamen, de refere dit juist had afgekeurd. Daar kregen we heel D. F. C. op ons dak. Vooral de twee kapiteins waren prachtig aan 't werk. Maar de onze is een goeie!

De onze: Het veld is dus afgekeurd.

De hunne: We kunnen best spelen.

De onze: We spelen friendly-game.

De hunne: 't Veld kon overgekeurd. Wij hebben nog een Bonds-refere en als D. S. V. V. het nu goed vindt spelen we toch competitie.

De onze (nijdiger): We spelen friendly-game.

De hunne: Dat is unfair (of zoo iets).

De onze (woest): Dan gaan we naar huis.

Dat vond D. F. C. toch te gek en na veel gehaspel werd toch maar besloten een friendly-game te spelen. Eerst onderscheidde men nog een back met een grooten bek.

't Spel zelf leek niets.

Wij waren nog iets slechter dan Dordt en verloren met 4 — 1.

Zondag moeten we naar Celeritas in Rotterdam, waar we wel kunnen winnen. Celeritas schijnt echter sterker te

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 23 JANUARI 1902.

zijn dan in 't begin. En dan den 1en Februari krijgen we Dordt hier in Delft. Dat kan een mooie match geven en als we winnen.....

r. H.

Oer de minne opkomste fen de leden fen Frisia.

Sa lang as ik jir yn Delft bin, en dêrom êk lid fen Frisia, is 't, sa ik mei in gerêst hert sizze kin, omtrint gjin ien kear foarkomd, dat ik net op in Sneunt ojouns gaerkomste wêst bin. Nôu kin jim wol bigriepje, dat it foar my in behêfte is, om jir, yn dit sa algemien lêzen bledtsje in wirtsje dêroer te skriuwen. Wie dan by de lêste gaerkomste wer skoânde. Fen de über âlde jiers wier er gjin ien; derunder bin noch wol âl de foarzitfers. De opkomste fen de jongere jiers wier êk tiege by tiege min. En hoe is dat te riemjen? 't Is der altyd so noflik en gesellig.

Jir yn, froede Friezen, mat gôu veraoring komme; dit giet sa net langer; dit tûget fen greate sleauens; en whet er êk fen us Friezen sein wirde ken, sleau binne wy nôu ien kear net. Dêrom, leden fen Frisia, bleaw foartoan net wei, kom altyd op de gaerkomste.

Dizze kear seil er greate kêtveroaring komme.

De foarsitter.

Algemeen Kiesrecht.

Vergadering gehouden door de S. D. A. P. in medewerking met de vereeniging voor Algemeen Kiesrecht, op Dinsdag 21 Januari 1902. Spreker ZADELHOF.

Spreker begint met te releveeren, dat terwijl hier vergaderd wordt, door geheel Nederland vergaderingen over het Algemeen Kiesrecht gehouden worden, uitgeschreven door de S. D. A. P. (Hedenavond circa 50). Wij moeten ons, daaraan denkende, sterk gevoelen, evenals een arbeider zich sterk gevoelt, denkende aan zijn duizende medestrijders. De kiesrecht-beweging is eerst de laatste 50 jaar merkbaar. De eerste kreet die gehoord is, was: Proletariërs aller landen, vereenigt U. De arbeidersbeweging groeit en de kleinen in den lande worden bang wanneer zij die beweging zien, maar zij de verdrukten, zij zijn niet bang, zij hooren de klok in de verte luiden, die klok die hen de verlossing brengt maar voor de bezittende klasse de doods-klok is.

Het kapitalisme heeft alles. En dat wordt bestreden door de arbeiders, door de vakvereeniging.

Ook op economisch gebied trekt het kapitalisme alles naar zich toe. De verdeeling is nu zoo, dat van de tien menschen er negen werken en één niets doet. Indien men daaraan denkt, dan twijfelt spreker niet of het zal veranderen. Ook op politiek gebied trekken de kapitalisten alles naar zich toe, en ook op dat gebied wordt den arbeiders onrecht aangedaan. De arbeider treedt op tegen het kapitalisme en moet dat ook in de regeering doen.

De heerschende klasse steunt op z'n eigen wetten, op de wetten door haar zelf gemaakt. Zij hebben alles, leger, vloot, politie en gevangenis tot hunne beschikking en verzet een arbeider zich, dan wordt hem direct het zwijgen opgelegd. De arbeiders kunnen niet tegen de wetten opstaan, sommigen willen zich met geweld verzetten, maar dan onderdrukken de kapitalisten hen met nog grooter geweld. De arbeiders willen een macht tegenover het kapitalisme stellen. Dit willen zij bereiken niet door verzet, maar door ernstig streven naar verbetering en daarvoor dient de S. D. A. P., die voert den politieken strijd, zij wil ten slotte de politieke macht veroveren en alzoo het arbeidende volk de macht geven. De eischen der arbeiders vinden nog maar weinig weerklank in de regeeringslichamen, daarom moeten wij eigen afgevaardigden hebben.

Wij behoeven niet onder voogdij te staan. De strijd is een belangenstrijd en de toestand zal eerst beter zijn, wanneer de arbeiders kunnen zeggen hoe zij het hebben willen. De eerste eisch is „het kiesrecht”. Reeds jaren geleden werd daarvoor gevochten, maar toen op een andere manier en al heeft men toen de overwinning niet behaald, men is toch een stap in de goede richting gegaan. In vroeger jaren keerde de bezittende klasse den arbeiders den rug toe. Nu echter zijn het voor het oog vrienden.

Spreker hoorde eens de volgende vergelijking: De rijken zaten in een café aan verschillende tafeltjes (de verschillende partijen) en voor de ramen staat de arbeider te kijken, maar zag hem een politie-agent dan werd hij weggejaagd. Nu echter is dat anders, de deur is niet meer gesloten en men vraagt hem „kom binnen”, en al zegt men hem niet: „wat zal je gebruiken” men wijst hem op de tafeltjes en zegt: „zie eens wat daar staat”. Hunne programma's hebben ze veranderd en voorop staan de eischen der arbeiders. Hebben de arbeiders hen echter in de kamer geholpen, dan laten de daden op zich wachten.

Hoe staat het thans met het kiesrecht? Het aantal mannen in Nederland boven de 25 jaar bedraagt 1 176 703 waarvan 600 000 of 51,8% kiezer is.

De kieswet-Van Houten is een model-kieswet, want de toegang tot de stembus is afhankelijk van de plaats waar men woont. In Doetichem is 70%, in Rotterdam slechts 30,9% kiezer en dat volgens een en dezelfde kieswet, (hoogste en laagste cijfer).

In vroeger jaren had men het verhaal van den ezels, men was kiezer indien men in het bezit van een ezels was. In dit geval bepaalde de ezels dus het kiesrecht en niet de persoon zelf.

Maar er is vooruitgang merkbaar. In 1880 was slechts 3,2% kiezer in 1900 11,16%.

Ook de vrouwen hebben geen kiesrecht; dat mag niet zoo blijven. Door aansluiting kan daar verandering in komen.

De kiezers voor de Kamers van Arbeid voor het confectiebedrijf in Amsterdam bedragen 1131 in aantal, waarvan slechts 343 Tweede Kamer kiezer is. Bij de sigarenmakers bedragen die cijfers 816 en 135. Velen zijn dus wel bekwaam kiezer te zijn voor de Kamers van Arbeid en niet voor de Tweede Kamer.

Voor de geschiedenis van de Kieswet-Van Houten moeten we terug naar 1848. In dien tijd moest men een zekere som betalen om kiezer te zijn. In Engeland vond toen de Chartistenbeweging plaats, waar ook de kiesrechtvraag een belangrijk punt uitmaakte en waar men dan ook uitbreiding kreeg. In de andere landen waren ook bewegingen en een afspiegeling daarvan in Nederland.

In 1872 werd hier het eerste petitionnement ingediend en al gaf het tastbaar niets, er kwamen meer vereenigingen. In 1876 het Alg. Ned. Werkl. Verbond, waar ook een der eischen algemeen kiesrecht was. Vroeger had men algemeen kies- en stemrecht. Dat stemrecht is nu voorloopig vervallen. (Dat stemrecht wil zeggen dat de bevolking zelf over de wetten stemt en is te vergelijken bij wat de arbeiders een referendum noemen.)

In België werd de beweging ook sterker. In de jaren '78 en '79 vonden daar tal van vergaderingen en optochten plaats. En daar gaven de arbeiders schitterende voorbeelden van zelfopoffering te zien, zoo bij de groote manifestatie te Brussel, waar mijnwerkers uit de kolendistricten kwamen, die op hun bloote voeten naar Brussel geloopt waren. Zulke voorbeelden moeten ons aansteken. Onder den invloed der beweging vond in '87 de Grondwetsverandering plaats. Artikel 80 uit die Grondwet sluit echter, zooals Minister Heemskerk reeds zeide, de deur voor algemeen kiesrecht. Het Ministerie-Mackay was gevallen en aan de regeering kwam het Ministerie-Tak van Poortvliet. Toen werden de volgende eischen voor het kiezer zijn voorgesteld: Men moest kunnen schrijven, zijn huisgezin onderhouden en geen onderstand genieten.

De kiezers moesten over die wet een uitspraak doen. Was die wet er door gekomen dan was 74% van de mannelijke ingezetenen boven de 25 jaar kiezer geweest (800,000 personen). Toen de bezittende klasse de belangrijkheid van die Kieswet begreep, toen ontstond er eene groote beweging tegen. Een brochure uit dien tijd heette: Te wapen tegen het algemeen kiesrecht. Men was bang. En de wet-Tak is gevallen en wel omdat de arbeiders toen nagelaten hebben er voor op te treden, zij waren toen anti-politiek. Gelukkig is dat nu anders. Toen kwam de kieswet-Van Houten waar we nu aan vastzitten en er rest ons niets dan de menschen in te lichten en dit Ministerie, desnoods tegen zijn wil, te noodzaken tot toegeven.

Toen de eerste verkiezing onder de wet Van Houten had plaats gevonden, kregen we de regeering van „sociale rechtvaardigheid”. De schijn was mooi maar wat we inderdaad kregen was een afgekloven been (ongevallenwetleerplichtwet). En om die redenen heeft ook die regeering het moeten afleggen.

In de Kamer waren enkele sociaal-democraten en in '99 probeerde Troelstra het met het Algemeen Kiesrecht. Hij stelde een motie voor en 30 stemden voor. In Mei 1901 probeerde hij het weer, toen stemden tegen alle katholieken, anti-revolutionairen, de rechts-liberalen en nog een 10-tal anderen. Nu echter is de Kamer nog verder van het Algemeen Kiesrecht verwijderd dan ooit. De Christelijke partij wil het huismanskiesrecht; maar dat is nu ook op den achtergrond gedrongen. Patrimonium wilde met de socialisten voor Algemeen Kiesrecht werken, maar men scheepte hen af met het gezegde dat zulks zoo'n groot werk is, dat men in de eerste 4 jaar dat niet doen kan.

In Jezus naam houden ze de arbeiders buiten de deur. En kwam Jezus eens in de Kamer, zou hij aan de zijde van Kuiper staan?

De eerste eisch is en blijft: het Algemeen Kiesrecht.

De verbeteringen beteekenen niets indien niet de arbeiders daar zelf aan mee mogen werken. Wat men nu kreeg ging op een koopje. Maar de arbeiders moeten hen dwingen. Bij het huismanskiesrecht hoort men hen spreken over het huisgezin als cellen in de maatschappij. Mackay, Van Alphen stelden het amendement om ook het bezit van een kachel voldoende voor het kiesrechtbezit te stellen. Dus de een moest een vrouw, de ander een kachel hebben.

Hoort men de liberale partij, dan zou men zeggen dat zij voorstanders van Algemeen Kiesrecht zijn. Zijn zij echter eenmaal aan de regeering, dan is dat niet meer het geval.

De vrijzinnig-democraten daarentegen zijn wel voorstanders van het Algemeen Kiesrecht.

De zaak van het kiesrecht is voor ons een bewijs dat er een heerschende klasse is. Het is voor ons een klassenstrijd. Het algemeene stemrecht is geen stuk klassenstrijd daar niemand het heeft.

De socialisten zijn er echter voorstanders van als zijnde het meest democratische stemmingssysteem. Misschien kan er samenwerking zijn tusschen socialist en vrijzinnig-democraten. Maar gaat het tusschen een liberaal en een sociaal-democraat dan sluiten zij zich dikwerf niet zoozeer als partij, dan wel als persoon bij de liberalen aan. De vrijzinnig-democraten willen tempering van den klassenstrijd, zij willen de partijen naar elkaar toe halen. Alle voorstanders van Algemeen Kiesrecht moeten zich vereenigen. Zij komen dan te staan tegenover de macht van vooroordeel en geldzak. Dat vooroordeel moet er door de propaganda uit, de geldzak echter wil behouden wat hij heeft.

Men heeft het doen voorkomen alsof het gaat om de eere Gods, zie echter de toenadering Mees-Kuiper. De arbeiders zeggen daarentegen er bestaat geen wezenlijk verschil, het gaat voor of tegen den geldzak. Uitgediend heeft anti-revolutionair of liberaal, maar het is voor of tegen de arbeiders.

Spreker brengt hier in herinnering het door Kuiper uittrekken van de oude plunje.

Het Nederlandsche parlement staat in het teken van de arbeidswetgeving. Wil men echter hebben wat den arbeider toekomt, dan is de eerste eisch: Kiesrecht.

De partij van het volk wordt gesteund door woordvoerders, door de vereenigingen en niet in de laatste plaats door het dagblad „Het Volk”. Het eenige onafhankelijke orgaan, geen eigendom van kapitalisten, maar het eigendom van

de eenige onafhankelijke arbeiderspartij:

Men moet niet rusten voor het Kiesrecht er is.

Toen Troelstra in de Kamer over het kiesrecht sprak, heeft men hem gevraagd waar zijne legioenen waren en eenigen tijd later heeft men op het Binnenhof die legioenen kunnen zien, daar op het plein, tegenover dat trotsche koude gebouw, waar de vergaderingen der Tweede Kamer plaats vinden. Het was na de groote demonstratie en duizenden werklieden waren met hunne banieren opgekomen om te manifesteren voor het eerste burgerrecht.

Van de gelegenheid tot debat werd gebruik gemaakt door een anarchist die door spreker voldoende beantwoord werd. Een der leden van de vereeniging voor algemeen Kiesrecht vond dat de socialist zich te veel van dezen avond hadden toegeëigend. De Voorzitter beantwoordde hem en gaf hem de verklaring.

Aan den uitgang collecteerde men voor de uitgesloten sigarenmakers.

F. W.

Berichten en mededeelingen.

„APOLLO”

Apollo heeft zich voorgenomen bij genoegzame deelname een uitvoering te geven op 11 Februari a. s. waarvan de netto opbrengst zal zijn ten bate van „Armenzorg.” Op de Societeit Phoenix, in de keuken van de P. S. en bij den Boekhandelaar J. Waltman Jr. liggen de lijsten ter inteekeening. (Entrée f1,50 beneden en f1,— boven.) Leden van „Apollo” hebben vrijen toegang.

DEBATING.

Tweede huishoudelijke vergadering op Maandag 27 Jan., 's avonds 7¹/₂ uur, in de leeszaal der Societeit Phoenix.

Stellingen.

I.

De toestand der tegenwoordige samenleving is slecht.

II.

Het tegenwoordige rentestelsel is oneerlijk want het kan slechts dan bestaan, wanneer de eene ten koste van den andere leeft.

III.

Het is onze plicht hierin zoo spoedig mogelijk te trachten verandering te brengen.

IV.

Bij het kiezen van onzen weg tot verbetering mogen wij ons niet door ons eigenbelang, maar alleen door ons gevoel van recht en eerlijkheid laten leiden.

V.

Wij mogen ons nimmer geheel neerleggen bij verbetering van tijdelijken aard, maar eerst dan tevreden zijn als onze samenleving op eene rechtvaardige basis berust.

Verdediger: W. L. GHIJSEN.

ADVERTENTIEN.

G. W. TEN DAM,
HUGO DE GROOTSTRAAT 119,
stelt zich beschikbaar als REPETITOR in Toe-
gepaste en Theoretische Mechanica en Wiskunde.

DE BOUWWERELD

Weekblad voor Theorie en Praktijk.

Onder Redactie van:

D. H. HAVERKAMP EN J. H. W. LELIMAN B.I.

Abonnement per jaar /5,-.

De inteekening is opengesteld bij den boek-
handelaar J. WALTMAN Jr.

Van Woensdag 22 tot en met
Zondag 26 Januari:

TENTOONSTELLING VAN SCHILDERIEN

van F. M. MELCHERS,

in de Zaal OUDE DELFT 2.

Geopend van 10—4 uur.

Entrée 25 Cent.